

□ 71. CHIA HAI SỐ CÓ TẬN CÙNG LÀ CÁC CHỮ SỐ 0

A – MỤC TIÊU

Giúp HS biết thực hiện phép chia hai số có tận cùng là các chữ số 0.

B – CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC CHỦ YẾU

1. Bước chuẩn bị

HS cần được ôn tập một số nội dung sau đây :

a) Chia nhẩm cho 10 ; 100 ; 1000 ; ...

Ví dụ : $320 : 10 = 32$

$$3200 : 100 = 32$$

$$32000 : 1000 = 32$$

b) Quy tắc chia một số cho một tích

Ví dụ : $60 : (10 \times 2) = 60 : 10 : 2$

$$= 6 : 2$$

$$= 3$$

2. Giới thiệu trường hợp số bị chia và số chia đều có một chữ số 0 ở tận cùng

$$320 : 40 = ?$$

a) Tiến hành theo cách chia một số cho một tích :

$$320 : 40 = 320 : (10 \times 4) \quad (\text{viết } 40 = 10 \times 4)$$

$$= 320 : 10 : 4 \quad (\text{một số chia cho một tích})$$

$$= 32 : 4 \quad (\text{nhẩm } 320 : 10 = 32)$$

$$= 8$$

Nêu nhận xét : $320 : 40 = 32 : 4$

Có thể cùng xoá một chữ số 0 ở tận cùng của số chia và số bị chia để được phép chia $32 : 4$, rồi chia như thường ($32 : 4 = 8$).

b) Thực hành :

– Đặt tính.

– Cùng xoá một chữ số 0 ở tận cùng của số chia và số bị chia.

– Thực hiện phép chia.

$$32 : 4 = 8$$

$$\begin{array}{r} 32\cancel{0} \overline{) 4\cancel{0}} \\ 0 \quad \underline{} \\ 8 \end{array}$$

Khi đặt phép tính theo hàng ngang, ta ghi $320 : 40 = 8$.

3. Giới thiệu trường hợp số chữ số 0 ở tận cùng của số bị chia nhiều hơn số chia

$$32000 : 400 = ?$$

a) Tiến hành theo cách chia một số cho một tích :

$$\begin{aligned} 32000 : 400 &= 32000 : (100 \times 4) && \text{(viết } 400 = 100 \times 4) \\ &= 32000 : 100 : 4 && \text{(một số chia cho một tích)} \\ &= 320 : 4 && \text{(nhẩm } 320 : 4 = 80) \\ &= 80 \end{aligned}$$

Nêu nhận xét : $32000 : 400 = 320 : 4$

Có thể xoá hai chữ số 0 ở tận cùng của số chia và số bị chia để được phép chia $320 : 4$, rồi chia như thường ($320 : 4 = 80$).

b) Thực hành :

– Đặt tính

– Cùng xoá hai chữ số 0 ở tận cùng của số chia và số bị chia.

– Thực hiện phép chia $320 : 4 = 80$

Khi đặt phép tính theo hàng ngang, ta ghi

$$32000 : 400 = 80.$$

$$\begin{array}{r} 320\cancel{00} \overline{) 4\cancel{00}} \\ \underline{00} \\ 0 \end{array}$$

4. Kết luận chung

GV nêu kết luận như SGK, lưu ý :

– Xoá bao nhiêu chữ số 0 ở tận cùng của số chia thì phải xoá bấy nhiêu chữ số 0 ở tận cùng của số bị chia.

– Sau đó thực hiện phép chia như thường.

Chú ý : Ở tiết học này chưa xét trường hợp số chữ số 0 ở tận cùng của số bị chia ít hơn ở số chia, chẳng hạn : $3150 : 300$.

5. Thực hành

Bài 1 :

a) Số bị chia sẽ không còn chữ số 0 (sau khi xoá các chữ số 0).

$$420 : 60 = 42 : 6 = 7$$

$$4500 : 500 = 45 : 5 = 9$$

b) Số bị chia sẽ còn chữ số 0 (sau khi xoá bớt các chữ số 0).

$$85000 : 500 = 850 : 5 = 170 \text{ (thương có 0 ở tận cùng).}$$

$$92000 : 400 = 920 : 4 = 230$$

Bài 2 : HS nhắc lại cách tìm một thừa số chưa biết.

a) $x \times 40 = 25600$

$$x = 25600 : 40$$

$$x = 640$$

b) $x \times 90 = 37800$

$$x = 37800 : 90$$

$$x = 420$$

Bài 3 :

Bài giải

a) Nếu mỗi toa xe chở được 20 tấn hàng thì cần số toa xe là :

$$180 : 20 = 9 \text{ (toa)}$$

b) Nếu mỗi toa xe chở được 30 tấn hàng thì cần số toa xe là :

$$180 : 30 = 6 \text{ (toa)}$$

Đáp số : a) 9 toa xe ;

b) 6 toa xe.

Chú ý : Nếu còn thời gian có thể tổ chức cho HS làm bài tập sau đây :

Đúng ghi Đ ; sai ghi S :

$$90 : 20 = 4 \text{ (dư 1)} \quad \square$$

$$90 : 20 = 4 \text{ (dư 10)} \quad \square$$